

dana, edo izango dana. Baina beti gertaera bat. Gertatuzkoa eta benetakoa bezala adierazten du aditzaren jarduna indikatibuak. Egitan, honek salba lezake euskal kultura.

Gaur zein kera nabarmentzen dan euskal kulturari?

Neretako bi. Eta biak garbi.

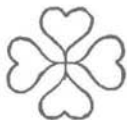
Bata, indikatibua. Gaur, euskal kulturak mugimenduarekin erakusten du (ikus nahi duanarentzako) ba dabilela. Eta euskal kulturazko planteamendu asko «gertatuzko eta benetakoak» dira.

Subjuntibua da bestea. Ez dugu orainartean, ikusi. Subjuntibuak, esango nuke, aipaturiko bi kera holer tartea egiten du. Subjuntibuak, alegia, aditzaren jarduna, **jomuga, helburu, erregu, irriki** bizi baten itxuran adierazten du. Ez al da hau nagusi euskal kulturari?

JAKIN 34-eko editoriala ikusiaz, baietzean nago.

J. M. T.

KONFORMAGAITZEN KONFORMISMOA

Esango al dut? Bai, ba da konformagaitzen konformismo bat. Ba da protestalarien eskolastizismo bat. Erru hortan eror nindekeala, eta zenbaitetan erori naizela ere, aitortzen dut. Masokismoaren beldurrik ez banu, nere buruaren autokritika etengabe egiten jardungo nintzake. Baina, zer demontre, zergatik erreztu behar diegu lana gure kritikalariei, aurrez aurretik hain erreza duten lan hori? Eskolastizismoa, neurri handi

batean gutxienez, besteek esandakoa birresatea da. Horregatik, kongormagaitzentzat jatoritasunik-eza, originalitaterik-eza hobeto, da arriskurik handiena.

Eta hemen, erretolikaren erregiak auste baldin bada ere, «jatorra» hitzari parentesis idiki bat. Ba dut gogoia egunean batean —geroko geroa noski— hitz honen usuaren analisisan sartzea. Ba da nunbait —inoiz «euskera euskerari» buruz nion bezala— jatoritasunaren patentea. Jakina da: «jatorra zirudin, baina zer pena!». Jatorrismoaren etiketapen analisisarentzat interesantea den zerbait estaltzen dela uste dut. Aitor dezadan, aitorketa sena esnatu zaidanez, jatorrismo hori ez dela nere debozioko santua.

Eta parentesis idiki honen ondorenean itzuli gaitezen erretolikaren erregletara.

Honela dio Lafitte jaunak: «Oraino ere bertzeen ondotik badabilta, dena itzultzen, laburpen eta antolamendu, sekulan bezain morroin-konformista, eredu-nausiak aldatu zaizkon arren». Jatoritasuna falta zaigu, beraz.

Euskal idazleok, ikusten denez, munduko idazleen artean arraza espezial batekoak izateko obligazioa dugu. Batzuek heldutasunera adoleszentsiatik pasa gabe irixtea nahiko luteke. Besteek, besteen ondotik ez ibiltzea. Hori, euskalgintzaren teoria ta praxia bi egitea da. Ta denok dakigu praxiarik gabeko teoria ideologia dela, hots, ahalezinak sortzen duen iheskeria. «Lukelitzake-lariek» hori errezegi ahazten dute.

Nere lanei eta nere adiskideek egindakoei, begiratu bat ematen jardun naiz. Eta ikusi dut baietz, egiazkoak direla salatzen dizkiguten akats hoiek. Baina, hain kritika serioa egiten duten hoiek, guri inoiz salatu diguten manikeismoan erortzen dira. Ez dut uste honeski esan ditekeanik itzulpen hutsean gabiltzanik. Hori panfleto batean esatea, bego. Baina gauza objektibo bat bezela, ez. Gainera, bai al da pentsamendu jatorrik Euskal Herrian? Jesukristo Euskal Herrian jaio ez zen eskeroz, kristautasuna ere inportantziokoa da, ekarritakoa. Gero jatorru da, baina gero, denboraren poderioan.

Izan ere, tristea da gure egoera. Europa helduan eta aurreratuan bizi ez geranez, Herri hoietan kausitzen diren euskal unibersitarioen lezioak eta kritikak jaso behar ditugu, «europarrak» jatorrasunik ez dugulako, benetako «europarrak» bezala gauzak egiten ez dakigulako, marjinalak geralako. Bestetik, hemengo «jatorrek», itotzen ari geran gela honen lehioa idiki nahia salatzen digute, jatorrasuna galtzen omen dugu ta.

Konformagaitzen konformismoa? Zenbaitetan egia galanta. Gauzak birresan, euskeraz bederik ere, maizegi egiten dugu, zoritxarrez. Bueno, puntu honek mami gehiegi duenez, beste baterako uzten dut. (Beste egiteko bat!).

Saltsan gabiltzanok, Helvetia burgesetik eta bialtzen dizkiguten teorioren praxia ikusi nahi dugu. Behin bitartean ideologia, hots, ezinaren iheskeria direla pentsatzen segiko dugu.

R. A.

Gaurko "Nota laburrak" idatzi dutenak, hauek dira: Rikardo ARREGI, José Luis LIZUNDIA, Ramón SAIZARBITORIA, Joan Mari TORREALDAY, Piartes XARRITON.